

ВІДГУК

Народної артистки України, Лауреата Шевченківської премії,
професора кафедри оперного співу
Національної музичної академії України
КОЛЕСНИК ЄВДОКІЇ ВАСИЛІВНИ

кандидата мистецтвознавства, доцента
професора кафедри історії світової музики
Національної музичної академії України
ГНАТЮК ЛАРИСИ АНАСТАСІЇВНИ

про творчий мистецький проєкт та його наукове обґрунтування
аспіранта творчої аспірантури кафедри оперного співу
Національної музичної академії України
КИРИЧЕКА ДМИТРА ОЛЕКСАНДРОВИЧА

«ОРФОЕПІЯ ЯК КРОСКУЛЬТУРНА ДЕТЕРМІНАНТА ВИКОНАВСЬКОЇ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ ВОКАЛЬНОЇ МУЗИКИ»,

поданий до захисту на здобуття ступеня доктора мистецтва
за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво»

Робота Киричека Дмитра Олександровича присвячена актуальній і важливій для сучасного вокального мистецтва проблемі — осмисленню орфоєпії не лише як суто технічного компонента дикції, а і як вагомого чинника художньої інтерпретації, міжкультурної комунікації та формування виконавської ідентичності співака. Сама постановка проблеми свідчить про прагнення автора вийти за межі вузькометодичного розуміння вокальної вимови й розглянути її у ширшому мистецтвознавчому, культурологічному та виконавському контекстах.

Актуальність дослідження не викликає сумніву. У сучасному глобалізованому музичному просторі академічний співак дедалі частіше опановує репертуар різних мовних і національних традицій. Виконання творів мовою оригіналу постає не просто фаховою вимогою, а виявом поваги до культури, стильових параметрів, авторського тексту й слухацької аудиторії.

Особливо переконливою видається теза автора про те, що орфоепічну точність у вокальному мистецтві можна розглядати як форму міжкультурної емпатії. Це положення має не лише теоретичну, а й виразну практичну перспективу.

Структура наукового обґрунтування логічна й послідовна: від теоретичного осмислення поняття орфоепії та її типологічних і фізично-акустичних вимірів (розділ 1) — до його практичної реалізації на матеріалі конкретної репертуарної моделі та медіакейсів (розділ 2). Обидва розділи органічно спираються на власний виконавський досвід автора, що повністю відповідає специфіці кваліфікаційної роботи на здобуття освітньо-творчого ступеня доктора мистецтва, у якій наукова рефлексія й виконавська практика мають виступати нерозривною єдністю.

У першому розділі заслуговує на увагу розмежування понять фонетики й орфоепії та їх розгортання у тріаду «голос -- вимова -- слово». Автор слушно застерігає від спрощеного ототожнення мови твору з національною належністю композитора чи виконавця, спираючись на приклади багатомовної практики В. А. Моцарта, Д. Бортнянського, М. Березовського. Продуктивним є залучення типології П. Ауера для зіставлення італійської, німецької та української мовно-вокальних систем. Окремої уваги заслуговує підрозділ 1.3, у якому спостереження підкріплено спектральним аналізом виконання балади «Erlkönig» Ф. Шуберта Германом Преєм у програмі Sonic Visualiser: поєднання мистецтвознавчого й акустико-технологічного інструментарію є свіжим підходом, що досі майже не застосовувався у вітчизняному вокальному музикознавстві.

Другий розділ переконливо демонструє дієвість концепції на конкретному репертуарі. Побудова програми на двох блоках — «європейські орфоепічні еталони» (Ф. П. Тості, Ф. Шуберт, Й. Брамс) та «українські кроскультурні перехрестя» (М. Лисенко, С. Гулак-Артемовський, К. Данькевич) — дозволяє простежити рух від відтворення «чистих» національних вокальних моделей до їхньої художньої асиміляції в

українському фонетичному просторі. Вдалим є звернення до біографічного досвіду самих композиторів (навчання М. Лисенка в Лейпцигу, італійська освіта С. Гулака-Артемівського у Флоренції) як аргументу на користь свідомого залучення відповідних орфоепічних прийомів. Не менш цінним є підрозділ 2.2, присвячений семантизації орфоепії в медіалізованих формах культурної репрезентації, — аналіз образу Соломії Крушельницької в кіно, кейс Пласідо Домінго у романсі «Чорнії брови, карії очі» та орфоепічні маркери індивідуальності українських баритонів у цифровому просторі. Введення поняття орфоепічної адаптації як форми міжкультурної емпатії є самостійним і концептуально цінним результатом.

Серед безперечних переваг роботи слід вказати на її виконавську укоріненість. Автор є співаком-практиком, і це відчутно в характері спостережень: текст ґрунтується не лише на опрацюванні джерельної бази, а й на живому досвіді роботи з голосом, словом, артикуляційним апаратом та сценічною інтерпретацією. Саме ця виконавська оптика становить одну з найсильніших сторін дослідження. У проєкті простежується глибоке розуміння того, що для співака художнє слово невіддільне від дихання, тембрової палітри, резонансу, кантилени та емоційного жесту.

Позитивної оцінки заслуговує і прагнення автора інтегрувати українську вокальну орфоепію в загальноєвропейський контекст. Порівняльний аналіз італійської, німецької та української фонетичних систем є перспективним і методологічно продуктивним. Він уможливорює розгляд української мови не як периферійного об'єкта вокального аналізу, а як самодостатньої вокально-мовної системи із притаманними їй артикуляційними, тембровими й семантичними можливостями. Тож праця має вагоме значення не лише для методики викладання співу, а й для культурної репрезентації українського музичного мистецтва.

Слід відзначити й термінологічну культуру автора: запропоноване визначення вокальної орфоепії як «мовно-музичного феномену», а не лише

сукупності правил вимови, є методологічно виваженим і дає змогу уникнути редукції складного художнього явища до суто лінгвістичної проблематики. Загалом наукове обґрунтування творчого мистецького проєкту Д. О. Киричка справляє враження цілісної, самостійної та концептуально виваженої роботи, виконаної на належному науковому рівні.

Водночас у порядку наукової дискусії хотілося б отримати відповіді на такі уточнювальні запитання.

1. Чи планує автор поширити методику спектрального аналізу на виконання вокальної музики іншими мовами, адже у підрозділі 1.3. у якості прикладу вибрано твір – балада «Лісовий цар» Ф. Шуберта -- із певною первісною театралізацією змісту безпосередньо у поетичному тексті. Як на думку автора, чи буде проявлена відмінність між звучанням у програмі Sonic Visualiser у творах із відносно рівним звуковим забарвленням?

2. . Дослідження охоплює три мовні системи — італійську, німецьку та українську. Чи розглядали Ви можливість залучення до аналізу французької вокальної традиції, яка є не менш впливовою в академічному репертуарі й принципово відрізняється від усіх трьох за своїми орфоепічними вимогами — зокрема щодо носових голосних та liaison? Якими методологічними міркуваннями зумовлене поточне обмеження мовного корпусу?

3. . Яким чином Ви пропонуєте методологічно розмежовувати орфоепію як нормативну систему вимови та власне вокальну орфоепію як художньо-інтерпретаційний інструмент?

4. Які саме цифрові технології аналізу Ви вважаєте найбільш ефективними для перевірки орфоепічної точності у співі, і як їхні результати можуть бути інтегровані у щоденну вокально-педагогічну практику?

Наукове обґрунтування творчого мистецького проєкту Дмитра Олександровича Киричка справляє позитивне враження. Воно свідчить про фахову зрілість автора, його високу виконавську компетентність, належний рівень теоретичної підготовки і здатність осмислювати вокальне мистецтво в

широкому полі гуманітарного знання. Робота вирізняється актуальністю проблематики, оригінальною і перспективною концепцією, та безперечним практичним значенням.

Отже, наукова праця **«Орфоепія як крос-культурна детермінанта виконавської інтерпретації вокальної музики»** цілком відповідає вимогам МОН України щодо досліджень такого рівня, а її автор — **Дмитро Олександрович Киричек** — заслуговує на присудження освітньо-творчого ступеня доктора мистецтва за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво».

Народна артистка України,
Лауреата Шевченківської премії,
професор кафедри оперного співу
Національної музичної академії України
Колесник Є. В.

Кандидат мистецтвознавства, доцент,
професор кафедри історії світової музики
Національної музичної академії України
Гнатюк Л. А.

широкому полі гуманітарного знання. Робота вирізняється актуальністю проблематики, оригінальною і перспективною концепцією, та безперечним практичним значенням.

Отже, наукова праця **«Орфоепія як крос-культурна детермінанта виконавської інтерпретації вокальної музики»** цілком відповідає вимогам МОН України щодо досліджень такого рівня, а її автор — **Дмитро Олександрович Киричек** — заслуговує на присудження освітньо-творчого ступеня доктора мистецтва за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво».

Народна артистка України,
Лауреата Шевченківської премії,
професор кафедри оперного співу
Національної музичної академії України
Колесник Є. В.

Кандидат мистецтвознавства, доцент,
професор кафедри історії світової музики
Національної музичної академії України
Гнатюк Л. А.

